

Accepterande av olikhet samt intensiv gruppidentifikation

Aspekter av integration i Österbotten

Magisteravhandling i utvecklingspsykologi

Hanna Wiklund, 35552

Åbo Akademi, Vasa

Fakulteten för pedagogik och välfärdsstudier

Våren 2019

Handledare: Karin Österman

Abstrakt

Syfte: Undersökningens syfte var att bland personer i Österbotten som hade svenska som modersmål studera en accepterande attityd till människors olikheter samt intensiv identifikation med den egna gruppen.

Metod: Ett frågeformulär fylldes i av 298 personer, av dessa var 208 kvinnor och 90 var män. Medelåldern var 32,7 år (*SD* 13,4) för kvinnorna och 28,9 år (*SD* 13,4) för männen. Åldersspannet var mellan 16 och 90 år.

Resultat: Korrelationen mellan en accepterande attityd till människors olikheter och en intensiv gruppidentifikation var starkt negativ för både kvinnor och män. Kvinnorna accepterade i signifikant högre grad människors olikheter, medan männen identifierade sig signifikant mer intensivt med den egna gruppen. Personer med endast grundskoleutbildning uppvisade en signifikant mindre accepterande attityd och en högre grad av intensiv gruppidentifikation än personer med en högre utbildningsnivå. Kvinnor med lägre utbildning uppvisade en högre grad av intensiv gruppidentifikation medan skillnaderna för män inte var lika starkt knutna till utbildning. Intensiv gruppidentifikation var signifikant lägre för personer som var mellan 21 och 30 år gamla jämfört med sådana som var mellan 31 och 90 år gamla.

Konklusion: En högre utbildningsgrad hade ett samband med en mindre intensiv gruppidentifikation och mer accepterande attityder. Kvinnor samt personer med en lägre grad av intensiv gruppidentifikation uppvisade också en mer accepterande attityd till människors olikheter.

Sökord: accepterande attityd till människors olikheter, intensiv gruppidentifikation, könsskillnader, utbildning, Österbotten.

Innehållsförteckning

Abstrakt

1. Introduktion

1.1 Syfte

1.2 Bakgrund

1.3 Definition av centrala begrepp

1.3.1 Integration och andra ackulturationsstrategier

1.3.2 Mångkulturalism och kultur som begrepp

1.4 Könsskillnader i attityder till integration

1.5 Acceptans av mångfald

1.6 Kulturell identitet

1.7 Frågeställningar

2. Metod

2.1 Sampel

2.2 Instrument

2.3 Procedur

2.4 Etiska aspekter

3. Resultat

3.1 Korrelationer mellan skalorna i undersökningen

3.2 Kön och utbildning

3.3 Kön och åldersgrupp

4. Diskussion

4.1 Sammanfattning av resultaten

4.2 Undersökningens implikationer

4.3 Undersökningens begränsningar

4.4 Förslag till fortsatt forskning

Referenser

1. Introduktion

1.1 Syfte

Syftet med studien var att undersöka accepterade av olikhet samt intensiv gruppidentifikation bland personer med svenska som modersmål i Österbotten. Migrant Integration Policy Index (MIPEX, 2014) visar att Finland är på fjärde plats gällande integrationspolitik i världen, och integrationspolitiken fortsätter att förbättras i takt med att forskning utförs. Finland är även ett jämställt och jämlikt land med lika rättigheter för alla. Enligt WEF:s Global Gender Gap Report (2017) är Finland det tredje mest jämställda landet i världen. Studier har dock visat att det finns könsskillnader bland immigranter beträffande fysisk och psykisk hälsa, språkkunskaper och tillgång till sociala nätverk (Cheung & Phillimore, 2017, Dalgard & Thapa, 2007, Thapa & Hauff, 2005). Kulturell bakgrund, könsroller och könsnormer påverkar hur män och kvinnor integreras i ett nytt samhälle. Skillnader finns inte bara i fråga om mäns och kvinnors förutsättningar till integrering, även attityder till och tolerans mot integration och minoritetsgrupper skiljer sig mellan män och kvinnor i värdsamhället, vilket i sin tur påverkar integrationen (Nshom & Croucher, 2018). Hur majoritetsbefolkningen förhåller sig till invandrargrupper har betydelse för hur integrationen lyckas.

1.2 Bakgrund

Denna studie är en del av en större undersökning beträffande integrationen i Österbotten och om hur personer födda i Finland och invandrare av olika kategorier upplever livet i Finland. I Finland finns Lagen om främjande av integration vars syfte är "att stödja och främja integration och invandrares möjligheter att aktivt delta i samhällsverksamheten i Finland. Lagens syfte är dessutom att främja jämlikhet och likabehandling och en positiv växelverkan mellan olika befolkningsgrupper" (Finlex, 30.12.2010/1386). Kommunerna i Finland arbetar på mångsidiga sätt för att integrera personer som har invandrat till vårt land. År 2016 startades ett EU-finansierat projekt i Österbotten som heter *En bra start i Österbotten* vars mål är att förbättra invandrargruppernas integration och delaktighet i initialfasen och att föregå med gott exempel för övriga Finland. Projektet pågick 1.1.2016–31.12.2018 och arrangerat av Österbottens förbund (Sjölin, 2018).

Integrationspolitiken i Finland utvecklas som en konsekvens av att immigrationen har ökat under de senaste åren. Ökningen skedde i samband med att kriget bröt ut i Syrien

2011 vilket ledde till den europeiska flyktingkrisen. Enligt FOS (Finlands Officiella Statistik, Flyttningsrörelsen, 2017) flyttade 34 905 personer till Finland år 2016, vilket var en ökning på 21 procent från året innan. Antalet invandrare överskred 2013 års rekord med nästan 3000. Totalt 12 600 personer fick finskt medborgarskap år 2017 (2016: 9644). Ryska medborgare är den största gruppen av sökande trots att man år 2018 kan se en liten minskning. År 2017 sökte totalt 5059 personer asyl i Finland, vilket är betydligt färre än föregående år (Migrationsverket, 2017). Enligt Statistikcentralen (FOS, befolkningsrörelsen, 2016) hade var tionde av alla personer i åldern 25–44 år, som var stadigvarande bosatta i Finland i slutet av år 2015, utländsk bakgrund. I huvudstadsregionen hade var femte person i åldern 25–44 år utländsk bakgrund. Enligt finska befolkningsuppgifter (Statistikcentralen, 2017) bodde i slutet av 2017 i landskapet Österbotten 11 736 personer med ett främmande språk som modersmål, vilket var 6,5 % av hela befolkningen i regionen. De vanligaste främmande språken i Österbotten var arabiska (1104), vietnamesiska (1084) och ryska (928).

1.3 Definition av centrala begrepp

I det följande diskuteras olika ackulturationsstrategier i samhället samt begreppen mångkulturalism och kultur och hur dessa begrepp används i en finländsk kontext. Även andra begrepp tas upp i kapitlet.

1.3.1 Integration och andra ackulturationsstrategier

Enligt lagen om främjande av integrationen (1386/2010) publicerad i Finlex, som är en offentlig avgiftsfri internetjänst för rättsligt material ägd av justitieministeriet i Finland, definieras *integration* som “invandrarens och samhällets interaktiva utveckling med målet att ge invandraren de kunskaper och färdigheter som behövs i samhället och arbetslivet samtidigt som invandrarens möjligheter att upprätthålla sitt eget språk och sin egen kultur stöds” (Finlex, 1386/2010, 1 kap. 3 § 1 mom.). En *invandrare* definieras som “en person som flyttat till Finland och som vistas i landet med ett tillstånd som beviljats för annat än turism eller därmed jämförbar kortvarig vistelse eller vars uppehållsrätt har registrerats eller som har beviljats uppehållskort” (Finlex, 1386/2010, 1 kap. 3 § 3 mom.).

Begreppet *ackulturation* används i många olika sammanhang och definitionen varierar. Flera olika ackulturationsmodeller har presenterats i litteraturen och de grundar sig ofta på den begreppsförklaring Berry myntade år 1997. Ackulturation är enligt Berry,

Phinney, Sam och Vedder (2006) en kulturell och psykologisk förändringsprocess som ett resultat av kontinuerlig kontakt mellan personer med olika kulturella bakgrunder. Enligt Berry (1997) finns det fyra ackulturationsstrategier: assimilation, integration, separation och marginalisering. Vilken strategi man föredrar skiljer sig mellan grupper och individer och är enligt Berry beroende av två faktorer: för det första i vilken utsträckning värdsamhället önskar att minoritetsgruppen eller immigranterna ska behålla sitt kulturarv och sin kulturella identitet, och för det andra i vilken mån de önskar att minoritetsgruppen eller immigranterna ska delta och ha kontakt med värdsamhällets kultur. Kombinationen av dessa ger en indikation på hur man förhåller sig till minoritetsgruppen.

Enligt Nshom och Croucher (2018) är det fråga om *integration* när majoritetsbefolkningen önskar att immigranter behåller sin kulturella identitet på samma gång som de är delaktiga och har kontakt med värdsamhället och dess kultur. *Assimilation* innebär att majoriteten föredrar att immigranterna överger sin kulturella identitet och sitt arv och blir delaktiga i värdsamhället. *Marginalisering* innebär att majoriteten önskar att immigranterna behåller sin kulturella identitet eller sitt kulturella arv men inte att de har kontakt med värdsamhället. *Separation* innebär att majoritetsbefolkningen varken önskar att immigranterna ska behålla sin kulturella identitet eller sitt kulturarv och inte heller önskar att de har kontakt med värdsamhällets kultur.

Enligt Berry (1997) föredrar immigranter oftast integration framom ackulturation, och det är den strategin som leder till bäst välmående hos immigranter. Även i en studie av Jasinskaja-Lahti, Liebkind, Horenczyk och Schmitz (2003) framgår att utgående från Berrys modell är integration det alternativ som unga immigranter föredrar mest. I studiens resultat framgår dock att värdbefolkningen i Finland (jämförelsegruppen) föredrar assimilation, medan integration är den mest förespråkade strategin bland alla immigrantgrupper och värdbefolkningen i övriga länder¹. Enligt *The Interactive Acculturation Model* presenterad av Bourhis, Moise, Perreault och Senecal (1997) inverkar också den strategi som värdsamhället föredrar på hur samförstånd uppstår mellan grupperna. Värdsamhället kan t.ex. föredra assimilation, medan immigranterna föredrar separation. Skilda åsikter om på vilket sätt immigranter ska leva i värdsamhället kan leda till diskriminering, oftast av minoritetsgrupperna, och ett sämre psykiskt välmående hos de drabbade. Medan Berry använder begreppen på ett kategoriskt sätt och åtskiljer de olika ackulturationsstrategierna, drar inte andra forskare lika tydliga gränser utan anser att begreppen anger hur mycket man

---

¹ I studien jämfördes Finland, Israel och Tyskland.

anammar andras kulturella värderingar samt livsstilen hos majoritetsbefolkningen (Dalgard & Thapa, 2007).

Även i Finland har man forskat kring kulturens betydelse och det finns olika utgångspunkter att ta i beaktande när det kommer till integration och ackulturation i Finland. För det första råder det stora meningsskiljaktigheter beträffande begreppens betydelse, och för det andra ligger Finland efter jämfört med andra nordiska länder när det kommer till frågor och debatter om integration och mångkulturalism (Keskinen, 2011). Keskinen har undersökt hur finländska aktörer inom polisen, socialt arbete, skyddshem och icke-statliga organisationer diskuterar och förhåller sig till olikheter, ras, etnicitet och könsrelaterat våld i hemmen. Hon diskuterar problematiken i olika förhållningssätt och hur dessa påverkar integrationen och arbetssättet samt hur man behandlar migranter. I artikeln beskriver hon två olika förhållningssätt som hon delar in i *kulturell diskurs* och *universalistisk diskurs*. Med kulturell diskurs menar hon att man beaktar olikheter och kulturell bakgrund, och fokus läggs på ackulturation. Ett universalistiskt förhållningssätt innebär att man vill behandla alla lika, oavsett bakgrund, kön och etnicitet. Problematiken med universalism ligger enligt henne i risken att man bortser från väsentliga kulturella olikheter, som t.ex. olika språk. Keskinens undersökning visade att det fanns meningsskiljaktigheter bland poliserna huruvida man skulle använda sig av tolkar i polisärenden med migranter. Vissa ansåg det nödvändigt med tolk i sådana fall där personer med bristfällig finska kom för att göra en polisanmälan, medan andra ansåg att möten med tolk kräver förberedelse och därför inte ansåg det var möjligt eftersom personerna ofta kom oanmälda.

Enligt Keskinen (2011) är det en hårfin linje mellan att överskatta kulturens betydelse och bortse från individualistiska faktorer, och mellan att inte ta kulturella skillnader tillräckligt i beaktande och på så vis bidra till ojämlikhet i samhället. Som exempel kan ges fall med könsrelaterat våld; en finsk kvinna som anmäler våld eller hot om våld kanske har en lägre tröskel till det än vad en kvinna med utländsk bakgrund har. Problemet med ackulturation blir i detta fall att man som beslutsfattare antar att kvinnan med utländsk bakgrund på grund av sin tradition lättare accepterar våld i hemmet. Man antar då att våld är ett resultat av kulturen immigranterna kommer från, och man bortser från våldets kontextuella betydelse. Eftersom den utländska kvinnan kanske upplever en högre tröskel för att göra anmälan tas hon på större allvar. Enligt Keskinen (2011) innebär kulturell diskurs att man ser kulturer som skilda från varandra och även ofta som motsatta varandra. Då kan en hierarkisk skillnad mellan kulturer uppstå. Ett exempel är att man då anser det våld finländare använder sig av som impulsivt och mindre allvarligt än det våld som ses bland

migranter. Keskinen (2011) anser att trots att universalism är ett vanligt utgångsläge för samhällen i frågor som gäller integration², borde fokus istället läggas på hur man kan organisera servicen och arbetssätten för att ta i beaktande klienternas olika förutsättningar och utgångsläge, och främja jämlikheten. På samma sätt är det enligt henne viktigt att inte låta fokus på olikheterna leda till separation mellan kulturerna, utan att det är en förståelse för olikheterna som eftersträvas.

1.3.2 Mångkulturalism och kultur som begrepp

Wahlbeck (2003) anser att man som samhällsvetare bör se på begreppet mångkulturalism ur ett kritiskt perspektiv. Han hävdar att många finländska forskare misslyckas med att definiera begreppet mångkulturalism inom den finländska litteraturen. I Finland började begreppet användas under 1990-talet och det finns därför en allmän uppfattning om att mångkulturalism har med immigration att göra. Många anser att det är tack vare invandrarna som Finland har blivit mångkulturellt, och denna allmänna åsikt ifrågasätter Wahlbeck (Wahlbeck, 2003). Wahlbeck anser på samma sätt som Keskinen (2011) att kultur och mångkulturalism kan ha flera olika betydelser. Ordet mångkultur, mångkulturalism och multikulturalism används på olika sätt i olika sammanhang. Wahlbeck (2003) har sammanställt en litteraturöversikt över betydelsen av ordet mångkulturalism med fokus på begreppets förankring i ett finländskt sammanhang. Han valde att använda ordet *mångkulturalism* istället för *multikulturalism*, eftersom han anser att det är en mera korrekt översättning av engelskans *multiculturalism* och enligt Svenska språkbyrån vid Forskningscentralen för de inhemska språken i Finland är det även den korrekta översättningen av finskans *monikulttuurisuus*. I litteraturen hittar man dock alla möjliga översättningar och begreppsförklaringar.

Enligt Wahlbeck (2003) anses ofta begreppet ha uppkommit i samband med ökad immigration i västerländska länder och han anser även att det finns en viss eurocentrism i begreppet, då det ofta är industrialiserade länder som står i fokus. Han beskriver tre betydelser av begreppet *mångkulturalism*: 1) en beskrivning av ett samhälle med många kulturer, 2) en ideologi eller politisk målsättning och 3) specifika handlingsprogram inom olika samhällsområden (Wahlberg, 2003). Han utgår från dessa tre användningssätt men menar att de inte är varandra uteslutande, utan går in i varandra. Det första beskriver han som ett rent deskriptivt användningssätt. Problematiken med denna användning är enligt

---

² Den nordiska välfärdsmodellen är baserad på jämlikhet och universalistiska idéer (Keskinen, 2011).

honom att man utgår från att mångkulturalism är ett nytt fenomen och att det ursprungligen endast fanns en gemensam kultur. Wahlbeck anser att det historiskt sett alltid har funnits någon form av kulturell mångfald och att kulturmöten inte är någon modern företeelse.

Har inte samhällen åtminstone under historisk tid alltid bestått av människor som kunnat ha olika kulturer? Har inte kulturutbyten och kulturmöten mellan samhällen varit regel snarare än undantag? Wahlbeck (2003, s. 4).

För att definiera mångkulturalism måste man även definiera *kultur*, och det anser Wahlbeck (2003) är ett av det mest omdiskuterade och diffusa begreppen inom samhällsvetenskapen. Han påpekar problematiken i att tala om multipla kulturer då det inte finns någon entydig definition av ordet kultur. "Kulturell pluralism" behöver inte heller enligt Wahlbeck betyda mångkulturalism. Om man felaktigt skulle utgå från att kulturer står åtskilda från varandra, finns även möjligheten att kulturella grupper och minoritetsgrupper separeras eller marginaliseras från majoritetsgruppen, som i sin tur förblir den dominanta. Enligt Wahlbeck kan man inte beskriva ett samhälle som mångkulturellt enbart på grund av flera existerande kulturer. Inom detta användningssätt finns en viss essentialism, som Wahlbeck definierar som en "uppfattning rörande kultur där kulturer felaktigt uppfattas ha ett väsentligt innehåll som är enhetligt, oföränderligt och som skiljer kulturer från varandra" (Wahlbeck, 2003, s. 5). Han menar att det ofta framgår en essentialistisk kultursyn i den finländska litteraturen. Denna kultursyn kan leda till och även förstärka en uppdelning i *vi* och *de*, och som även Keskinen (2011) påpekar finns det en viss problematik i att överdriva betydelsen av kulturella skillnader mellan grupper. Att benämna möten mellan kulturer för "kulturkrockar" eller tala om att minoritetsgrupper och invandrare lever "mellan två kulturer" bidrar också till den uppdelningen.

Det andra sättet att beskriva begreppet mångkulturalism är som en ideologi eller politisk målsättning. Istället för att använda begreppet som beskrivning av ett samhälle använder man mångkulturalism "som en syn på hur samhällets pluralism bör organiseras" (Wahlbeck, 2003, s.7). Mångkulturalism är ett politiskt och ideologiskt, ofta positivt, laddat ord och det används ofta i politiska sammanhang. Detta bidrar dock enligt Wahlbeck ofta till en oklar definition av begreppet. Inom politiken uppstår ofta debatter och delade åsikter beträffande mångkulturella lösningar i samhället. En stor problematik med detta användningssätt i samhällen är att man å ena sidan vill beakta individens rättigheter och å andra sidan vill beakta kollektiva grupprättigheter, eftersom de delvis står i

motsatsförhållande till varandra. Wahlbeck frågar sig om det är möjligt att mångkulturella lösningar kan garantera lika rättigheter för alla i samhället och om det är möjligt att vara både olik och jämlik på samma gång. Rent logiskt, menar Wahlbeck, är ett mångkulturellt samhälle ett samhälle där individer behandlas olika, inte lika.

Mångkulturalism som begrepp beskrivs slutligen som specifika handlingsprogram inom olika samhällsområden. Även här måste man enligt Wahlbeck vara noga med att särskilja på bra och dåliga handlingsmodeller. Wahlbeck beskriver ett exempel på en positiv mångkulturell modell. Han delar upp samhället i ett offentligt och ett privat område. Han menar att jämlikhet borde eftersträvas i det som räknas till det offentliga samhället (juridiska, politiska och ekonomiska institutioner), medan pluralism och särbehandling kan tillåtas i den privata sfären (familj, moral och religion). Wahlbeck menar att jämlikhet är att eftersträva i ett samhälle men är ändå inget som på ett logiskt sätt är förknippat med mångkulturalism. Det finns dock situationer där det offentliga och det privata området möts och kan orsaka konflikter, t.ex. inom skolundervisningen eller socialt arbete. Mångkulturalism som handlingsprogram är ingen färdig lösning, utan varje situation är unik och kräver sin egen unika lösning (Wahlbeck, 2003). Även i detta användningssätt finns det en viss problematik i att se på konflikter som orsakade av kulturella olikheter istället för av bakomliggande strukturella faktorer. Ett dilemma med detta förhållningssätt är även ifall jämlikhetsfrågan ska gälla lika behandling för alla eller ett jämlikt slutresultat för alla (Wahlbeck, 2003).

Yogeeswaran och Dasgupta (2014) anser att majoritetsgrupper kan reagera på mångkulturalism på olika sätt beroende på om de uppfattar mångkulturalism som en abstrakt eller konkret konstruktion. Om man konkretiserar begreppet och definierar *hur* mångkulturalism som idé borde förverkligas, upplevs det som ett större hot än om man talar om *varför* mångkulturalism är viktigt. Ett abstrakt förhållningssätt är lättare att acceptera och identifiera sig med än ett konkret. Om man förklarar att mångkulturalism är viktigt för att det bidrar till jämlikhet och inkludering känns det mindre hotfullt mot ens identitet än om man betonar ett konkret arbetssätt mot målet. Ett upplevt större hot mot ens identitet leder i sin tur till ökade fördomar och negativa attityder mot minoritetsgrupper. Även Mahfud, Badea, Verkuyten och Reynolds (2017) menar att upplevt kulturellt avstånd mellan minoritetsgrupper och majoritetsgrupper har betydelse för om man upplever mångkulturalism som ett hot mot ens identitet eller inte. I deras studie hade ett abstrakt förhållningssätt till mångkulturalism hos de personer som upplevde relativt stort kulturellt avstånd till minoritetsgruppen ett positivt samband med attityder mot andra grupper.

Däremot hade ett konkret förhållningssätt ett negativt samband med attityderna hos personer som upplevde ett litet kulturellt avstånd.

1.4 Könsskillnader i attityder till integration

I Storbritannien har studier beträffande integration och om hur männen integreras jämfört med kvinnorna gjorts och många av dem är kvalitativa med fokus på små grupper. En kvantitativ studie gjord i samband med Storbritanniens enda longitudinella undersökning av flyktingar (2005–2007) visade dock att det fanns signifikanta könsskillnader i integreringen gällande språkkunskaper, upplevd hälsa, förmåga att budgetera för hushållsutgifter och tillgång till formella sociala nätverk och kvalitetsbostäder (Cheung & Phillimore, 2017). Ett frågeformulär skickades ut till flyktingar över 18 år i samband med deras asylbeslut (W1), och tre uppföljande undersökningar utfördes 8 (W2), 15 (W3) och 21 (W4) månader efteråt.

I studien framkom att männen hade bättre läs- och skrivkunighet än kvinnorna och det var mindre sannolikt att kvinnorna deltog i språkkurser än männen och att de gjorde det i ett senare skede än männen. Könsskillnaderna i läskunighet jämnades dock ut vid W4 och kvinnors deltagande i språkkurser hade ökat. Beträffande olika typer av sociala nätverk fanns det inga signifikanta könsskillnader vid W1, medan kvinnor var mer benägna att ha kontakt med religiösa organisationer och med släktingar i W4. Kvinnorna var i själva verket mer sannolika att ha tre eller fler typer av nätverk i W4 jämfört med männen. För båda könen ledde dock bättre språkkunskaper till förstärkta sociala nätverk och relationer. Tillgång till anställning, utbildning och skolning skiljde sig också mellan könen. 23 procent fler män än kvinnor hade anställning medan en större andel kvinnor deltog i utbildning eller skolning. Gällande anställning förbättrades båda könen andel vid W4, men skillnaden var ändå markant. För männen förbättrades anställningen med 20 procent, medan för kvinnorna förbättrades den med endast sex procent. Kvinnorna rapporterade också en betydligt sämre självupplevd hälsa än männen, och detta förvärrades också vid W4. 77 procent av männen rapporterade vid W4 god eller väldigt god hälsa, jämfört med 58 procent av kvinnorna. Enligt Cheung och Phillimore (2017) kan detta bero på att kvinnornas lägre språkkunskaper blir ett hinder gällande tillgång till sjukvård, eller på att deras brist på formella sociala nätverk kan leda till okunskap om hur man får tillgång till hälsovård. I studien var det även mer sannolikt att kvinnorna bodde ensamma med omyndiga barn än männen och att de hade problem med att kunna klara av hushållsutgifterna. En större andel kvinnor än män fick även vid W4 någon form av inkomstersättning.

I Oslo undersökte man könsskillnader i mental hälsa i samband med social integration och där framkom det att immigranternas mentala hälsa hade ett samband med att de påverkande faktorerna var olika för männen och för kvinnorna (Dalgard & Thapa, 2007). I studien deltog både immigranter från västerländska länder ($n = 1059$) och icke-västerländska länder ($n = 1448$). Immigranter från icke-västerländska länder uppvisade en högre nivå av psykisk stress än de från västerländska länder. Enligt författarna kunde detta förklaras med att män från icke-västerländska samhällen upplevde mer brister i den sociala integrationen, högre arbetslöshet, lägre inkomster, mindre socialt stöd och mera konflikter i nära relationer än vad västerländska män gjorde. För männen från icke-västerländska länder hade social integration genom arbete och inkomst en positiv effekt på deras mentala hälsa och detta samband hittades även för kvinnorna.

I en annan norsk studie utförd i Oslo undersökte man könsskillnader i psykisk ohälsa bland immigranter från länder med låg- och medelhöga inkomster (Thapa & Hauff, 2005). Resultaten visade att en fjärdedel av studiens deltagare upplevde psykisk ohälsa och nivåerna var nästan samma för män som för kvinnor. Arbetslöshet och nyligen upplevda negativa livshändelser var faktorer som påverkade båda köns psykiska hälsa. Andra faktorer som påverkade männens psykiska hälsa negativt var att bli nekade jobb samt tidigare traumatiska upplevelser, medan besök av norska invånare hade en positiv effekt på männens psykiska hälsa. Faktorer som påverkade kvinnors psykiska hälsa negativt var att ha en hög ålder, att ha en bakgrund från Mellanöstern och Östeuropa, att leva utan partner samt att bli nekad bostad. Att kvinnor från Östeuropa uppvisade mer psykisk ohälsa än männen kunde enligt författarna förklaras med upplevda svårigheter i deras hemländer, eftersom majoriteten av de kvinnliga deltagarna kom endera från tidigare konfliktområden eller från östra Sovjetblocket innan det kalla kriget upphörde. En förklaring till könsskillnader i psykisk ohälsa bland immigranter från Mellanöstern kunde enligt författarna vara olikheter i samhällslig status och de olika könsrollerna i deras tidigare samhällen (Thapa & Hauff, 2005).

1.5 Acceptans av mångfald

En finsk undersökning utförd åren 1987–1999 (Jaakkola, 2000) gällande attityder till invandrare visade att finländaren upplevde mer negativa attityder mot invandrare vid tiden för arbetslösheten år 1993 jämfört med före (1987) eller efter (1998–1999). De som uppvisade mest negativa attityder var de med låg utbildning, pensionärer, män, förespråkare

för Centerpartiet och de som bodde på landsbygden. De trodde att invandrare skulle ta arbete och sociala förmåner från dem. Jämförelsevis upplevde de med högre utbildning och de som personligen var bekanta med immigranter en positivare attityd mot invandrare (Jaakkola, 2000). Även O'Rourke och Sinnott (2006) kom fram till att högutbildade var mindre negativt inställda till immigranter än lågutbildade och detta syntes tydligare i rika länder än i fattiga, samt tydligare i jämlika länder än i ojämlika länder. Studien baserade sig på data från 24 länder. Det framkom att deltagarnas attityder till invandrare skiljde sig från attityderna till flyktingar. Respondenterna i studien var i allmänhet mindre fientliga mot flyktingar än mot andra invandrargrupper. Pitkänen och Kouki (2002) undersökte hur attityder mot invandrare och immigration skiljde sig mellan olika yrkesgrupper i Finland. De fann att beroende på vilket yrke man utövade och på vilket sätt man kom i kontakt med immigranter hade det stor betydelse för ens uppfattning om minoritetsgrupper. Resultaten visade att majoriteten av poliser och gränsbevakare upplevde immigranter som negativa eller neutrala. Socialarbetare, lärare och personal på anställningsbyråer hade i huvudsak positiva erfarenheter.

Enligt en finsk undersökning om unga män och kvinnors attityder till integration och ackulturation i förhållande till deras ålder (11–19) framkom att kvinnor var mer positivt inställda till att immigranter integreras i vårt samhälle än vad männen var (Nshom & Croucher, 2018). Detta hävdar Nshom och Croucher (2018) är i enlighet med studier om fördomar gjorda under de senaste 50 åren, där man inte hittat något enda exempel på att kvinnor skulle vara mer fördomsfulla än män. Tidigare studier har förvisso fokuserat på vuxna män och kvinnor, medan denna studie berörde adolescenter (Nshom & Croucher, 2018). Studien visade även att kvinnorna var mer positivt inställda till integration än till assimilation, och att de positiva attityderna till integration ökade med åldern, medan de till assimilation minskade. Männen visade en större positiv inställning till assimilation än vad kvinnorna gjorde. Enligt författarna innebär detta att kvinnorna i enlighet med tidigare studier visar en större öppenhet för mångfald, mångkulturalism och acceptans av immigranter än män, och att kvinnor i större utsträckning än män accepterar de som är annorlunda.

I Norge undersökte man ifall integrering i en grupp kan påverka personers attityder till könsroller och könsidentitet (Dahl, Kotsadam & Rooth, 2018). Eftersom kulturella könsroller är en faktor som inverkar på hur väl kvinnor och män integreras i ett nytt samhälle så är även värdbefolkningens attityder till könsroller av stor vikt. Undersökningen gällande detta gjordes bland norska män och kvinnor i samband med deras värnplikt och själva

undersökningen genomfördes under deras åtta veckor långa förberedelseläger³. I förberedelseläget är majoriteten i grupperna oftast män, men i undersökningsgrupperna blandades kvinnor och män och syftet var att undersöka ifall männens attityder till jämlikhet ändrades efter att ha bott och levt med kvinnor i åtta veckor. Resultaten visade att efter läget hade männen en jämlikare syn på kvinnans ställning och roll och de var mer positivt inställd till blandade grupper än tidigare. Männen uppvisade heller ingen minskad motivation till att fortsätta tjänstgöringen eller minskad positiv upplevelse av läget. Undersökningen visade att i de grupper där män integrerats med kvinnor fanns en 14- procentig ökning av män som tyckte blandade grupper presterade lika bra eller bättre än enkönade grupper, och även en åttaprocentig ökning av män som ansåg att hushållsarbete borde fördelas jämlikt. Jämförelsevis blev 22 procent av männen som hade bott och levt i grupper med endast män mindre jämlika efter åtta veckor medan 67 procent var oförändrade och 11 procent blev mer jämlika. Undersökningen visade att intensiv interaktion med endast manliga grupper resulterade i åsikten att sådana grupper är bättre än blandade grupper (Dahl, Kotsadam & Rooth, 2018).

Könsroller och kulturella skillnader kan vara inverkan på resultatet av integrationen. Könsskillnader i attityder beträffande integrationen kan också påverka ackulturationsprocessen. Det största hindret för en lyckad integration är dock diskriminering uppger Constant, Kahanec och Zimmermann (2009). Utöver det är språkkunskaper och utbildning avgörande yttre faktorer. Inre förhindrande faktorer för immigranterna kan vara sociala, kulturella och religiösa normer, bristande självförtroende och självkänsla samt brist på motivation. Som tidigare nämnt kan också att man blir nekad jobb leda till psykisk ohälsa (Thapa & Hauff, 2005). Enligt Heikkilä och Peltonen (2002) anställs immigranter främst i arbeten som kräver liten eller ingen utbildning. Ett annat hinder för anställning är också att vissa utländska examina inte väger lika mycket på arbetsmarknaden som en finländsk, nordisk eller annan västerländsk examen gör, trots att den är officiellt erkänd.

Då man talar om fördomar och attityder mot invandrare måste man ta i beaktande att fördomar definieras annorlunda idag än de definitioner som uppstod under 1900-talet. Akrami, Ekehammar och Araya (2000) påpekar betydelsen av att särskilja mellan klassiska

---

³ Alla 17-åriga män och kvinnor är i Norge skyldiga att delta i en internetbaserad undersökning inför militärtjänst. Från den väljs sedan ca 20 000 18- och 19-åringar ut för att delta i ett kognitivt och fysiskt test samt en intervju. Av de 20 000 väljs sedan mellan 8000 och 10 000 personer ut för att delta i ett åtta veckor lång förberedelseläger inför vidare militärtjänst. Denna sällning resulterar i att de platser som fylls till allmän värnplikt är endast av de som är motiverade och engagerade för att tjänstgöra. När studien genomfördes 2014 var det för kvinnorna ännu inte obligatoriskt att delta i tjänstgöringen utan endast i förundersökningen.

och moderna rasfördomar. De test som utformades för att undersöka attityder till invandrare på 1930-talet kunde innehålla mycket direkta påståenden, t.ex. "jag hatar mörkhyade", och skulle inte ge samma resultat idag som då. Klassiska eller gammalmodiga rasfördomar uttrycks mera direkt och öppet, och faktorer som kan förhindra att man uttrycker sig på det sättet idag kan enligt Akrami et al. (2000) bero på socialpolitiska förändringar, t.ex. vill man kanske verka socialt och politiskt korrekt och erkänner inte gärna att man har fördomar. En annan orsak är att det i många länder kan leda till rättsliga påföljder om man öppet uttrycker fördomar (Akrami et al., 2000). Pettigrew och Meertens (1995) definierar en mera direkt rasism som "försvarande av traditionella värderingar, överdrift av kulturella skillnader och förnekelse av positiva känslor". Moderna rasfördomar uttrycks istället mera subtilt (Akrami et al., 2000).

Akrami et al. (2000) utformade ett mätinstrument för att mäta attityder mot invandrare i Sverige (The Modern Racial Prejudice Scale) och jämförde det med ett klassiskt instrument (Classical Racial Prejudice Scale). Det framkom att det moderna testet visade på större skillnader mellan svenskar och immigranter än det klassiska. Det visade även att män var mer benägna att uppvisa fördomar än kvinnor.

1.6 Kulturell identitet

Det är inte enbart könsskillnader som inverkar på integreringen utan den kulturella identiteten har också en stor betydelse. Att studier har visat att skillnader mellan mäns och kvinnors upplevda hälsa i samband med integreringen kan bero på flera saker. I den tidigare nämnda studien av Cheung och Phillimore (2017) rapporterade kvinnorna en betydligt sämre självupplevd hälsa än männen och detta kunde enligt författarna förklaras med utsatthet för könsrelaterat sexuellt våld i hemmet. Även i studien av Dalgard och Thapa (2007) framkom att social integration orsakade större psykologisk stress för kvinnor än för män på vissa områden. Enligt författarna skulle en förklaring till detta kunna vara att kvinnor känner av konflikten mellan sin kulturs kollektivistiska normer och de västerländska individualistiska normerna i större utsträckning än vad män gör på grund av kvinnans centrala roll i hemmet. I studien ökade kvinnornas psykiska stress ju längre de vistades i landet och ju mera de kom i kontakt med det norska samhället, medan männens stress minskade. En förklaring till detta skulle också kunna vara att kvinnorna hindrades av männen från att anpassa sig till den norska kulturen, som t.ex. att lära sig språket och norska seder (Dalgard & Thapa, 2007).

Speciellt muslimska kvinnor förväntas av sina familjer att hålla distans till det norska samhället, och detta ledde till att kvinnorna upplevde en konflikt mellan olika sociala normer. Deras identitet hotades vilket i sin tur påverkade deras mentala hälsa negativt (Dalgard & Thapa, 2007). Även enligt en brittisk longitudinell studie om flyktingar var muslimska män och kvinnor mindre benägna att ha regelbunden kontakt med etnisk-religiösa grupper jämfört med flyktingar med annan eller ingen religion (Cheung & Phillimore, 2017). Muslimska män och kvinnor var även sämre på engelska än andra flyktingar i W1, men inte längre i W4. Jämfört med flyktingar från Europa och Amerika var afrikanska och asiatiska flyktingar mer benägna att utveckla personliga nätverk och det var även mer sannolikt att afrikanska män hade tillgång till formella nätverk. Manliga flyktingar från Mellanöstern var minst benägna att utveckla personliga nätverk (Cheung & Phillimore, 2017).

1.7 Frågeställningar

Utgående från tidigare forskningsresultat kan följande frågeställningar beträffande accepterande attityd till människors olikheter och intensiv identifiering med den egna gruppen formuleras. Syftet är att ta reda på om:

- 1) Kvinnor förväntas ha högre acceptans av människors olikheter än männen.
- 2) Personer med lägre utbildning förväntas uppvisa mera negativa attityder mot mångfald än personer med högre utbildning.
- 3) Män förväntas ha en starkare gruppidentifikation än kvinnor.

2. Metod

2.1 Sampel

Studien är en del av en större undersökning beträffande integrationen i Österbotten. Ett frågeformulär fylldes i av 298 finlandssvenskar i Västra Finland och av dessa var 208 kvinnor och 90 var män. Medelåldern var 32,7 år (*SD* 13,4) för kvinnorna och 28,9 år (*SD* 13,4) för männen. Åldersspannet var mellan 16 och 90 år och ålderskillnaden var signifikant [$t_{(296)} = 2,25, p = ,025$]. Fyra åldersgrupper konstruerades (Tabell 1).

Tabell 1
Åldersgrupper (N = 298)

	Kvinnor	Män
I: 16–20 år	35	28
II: 21–30 år	80	33
III: 31–90 år	93	29
Totalt	208	90

Utbildningsgraden var fördelad enligt följande: 9,3 % grundskola, 26,8 % yrkesskola, 21,5 % gymnasium, 23,5 % lägre högskoleexamen och 16,1 % högre högskoleexamen.

2.2 Instrument

Ett formulär konstruerades för undersökningen. Det innehöll en skala som mätte accepterande attityd till människors olikheter (Phelps, Eilertsen, Türken & Ommundsen, 2011) och en skala för mätning av intensiv gruppidentifikation som var konstruerad enkom för studien. För enskilda item i skalorna och Cronbachs alfa se tabellerna 2 och 3. Samtliga frågor besvarades på en femgradig skala (0 = tar helt avstånd, 1 = tar delvis avstånd, 2 = ingen åsikt, 3 = instämmer delvis, 4 = instämmer helt).

2.3 Procedur

En länk till det elektroniska frågeformuläret lades upp på Vasa stadsbiblioteks hemsida. En pappersvariant av formuläret lades också fram och en låda i vilken de besvarade enkäterna kunde returneras. Länken delades vidare med hjälp av tre personers sociala medier. Dessutom skickades länken till samtliga arbetstagare på en stor kommunal arbetsgivare.

Tabell 2

Enskilda påståenden i skalan som mätte en accepterande attityd till människor olikhet (N = 298).

Accepterande attityd till människors olikheter ($\alpha = .94$)

---

1. Om integration tas på allvar, bör både finländare och invandrare acceptera att deras kulturer förändras.
  2. Finländarna har rätt att kräva att deras egna traditioner och praxis blir dominerande i jämförelse med invandrarkulturer.*
  3. Finländarna borde inte låta sin egen kultur påverkas av invandrare.*
  4. Finländarna borde anpassa sig till invandrartraditioner.
  5. Finländarna borde vara mer öppna och välkomnande gentemot etniska minoriteters vanor.
  6. Finländarna borde göra mer för att lära känna invandrare.
  7. Finländarna borde acceptera att invandrare använder sina traditionella kläder när de arbetar.
  8. Invandrare borde få ekonomiskt stöd för att etablera sig i samhället.
  9. De finska myndigheterna gör inte tillräckligt för att få invandrare att känna sig hemma i Finland.
  10. Invandrare kan inte förvänta sig att offentliga tjänster skräddarsys för dem.*
  11. Lagar och regler borde anpassas så att det blir lättare för invandrare att känna sig integrerade i samhället.
  12. För att göra integrationen lättare, borde offentliga tjänster (t.ex. hälso- och sociala tjänster) anpassas för olika invandrargrupper.
  13. För att etniska minoriteter ska kunna känna sig mer välkomna, borde staten bevilja ekonomiskt stöd till byggande av böneplatser för dem.
  14. Politiska partier borde ha en kvot för etniska minoriteter på sina vallistor så att dessa har bättre möjligheter att bli valda.
  15. Personalens sammansättning inom den offentliga sektorn borde spegla ett multikulturellt Finland.
  16. Det är positivt att ha ett mångkulturellt samhälle där alla grupper kan behålla så mycket som möjligt av sina kulturella traditioner.
  17. Etniska minoriteter går för långt när de visar upp sitt kulturarv.*
  18. Finland tillhör invandrare lika mycket som det tillhör finska folket.
  19. Finländarna har mycket att lära av invandrarkulturer.
  20. Människor med annan kulturell bakgrund berikar det finska samhället.
  21. Det är en positiv sak att ha etniska minoritetskulturer i Finland.
-

Not. *) omkodat

Tabell 3

Enskilda påståenden i skalan som mätte intensiv identifiering med den egna gruppen (N = 298).

Intensiv identifiering med den egna gruppen ($\alpha = .81$)
1. Min egen kulturs moraliska värden är de bästa för mig.
2. En person från en annan kulturgrupp kan aldrig förstå mig lika bra som någon från min egen grupp.
3. Det är svårt att samarbeta med människor från en annan kulturgrupp.
4. Människor från olika kulturgrupper borde inte sammanföras för mycket.
5. Man kan aldrig lita lika bra på en person från en annan kulturgrupp som en från sin egen grupp.
6. Jag skulle inte vilja att mina barn gifter sig med en person från en annan kultur.

2.4 Etisk hänsyn

Respondenterna som deltog undersökningen var alla anonyma. Studien följde de etiska principer beträffande vetenskaplig forskning med människor som stipuleras i Helsingforsdeklarationen (World Medical Association, 2008) samt riktlinjer för forskningsverksamhet utgivna av Forskningsetiska delegationen (2012).

3. Resultat

3.1 Korrelationer mellan skalorna i undersökningen

Skalorna i undersökningen korrelerades med varandra separat för kvinnor och män (Tabell 4). I båda fallen var korrelationen mellan en accepterande attityd till människors olikheter och en intensiv gruppidentifikation starkt negativ.

Tabell 4

Korrelationer mellan skalorna i studien (N = 298). Korrelationen för kvinnorna under diagonalen och för männen över diagonalen.

	1.	2.
1. Accepterande attityd till människors olikheter		-.56 ***
2. Intensiv gruppidentifikation	-.54 ***	

*** $p < .001$;

3.2 Kön och utbildning

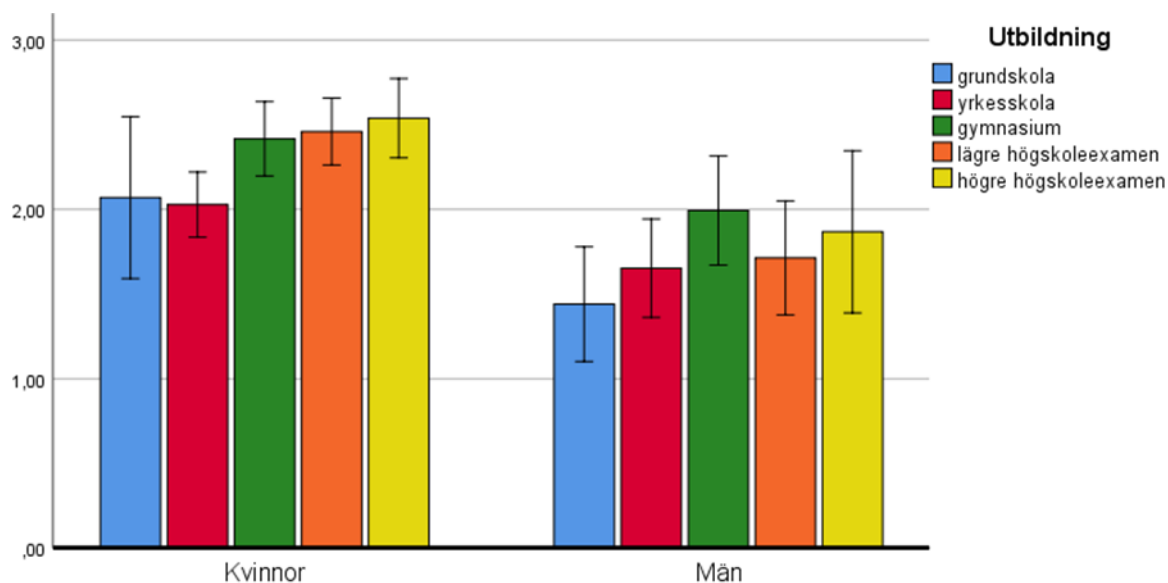
En multivariat variansanalys (MANOVA) utfördes med kön och utbildning som oberoende variabler samt skalorna som mätte accepterande attityd till människors olikheter och intensiv gruppidentifikation som beroende variabler och ålder hölls som kovariat (Tabell 5, Fig. 1 och 2). Den multivariata analysen var signifikant. De univariata analyserna uppvisade signifikanta resultat för kön. Kvinnorna accepterade i signifikant högre grad människors olikheter, medan männen identifierade sig signifikant mer intensivt än kvinnorna med den egna gruppen.

Scheffés test visade att personer med endast grundskoleutbildning uppvisade en signifikant mindre accepterande attityd till människors olikheter och en högre grad av intensiv gruppidentifikation än personer med en högre utbildningsgrad. En interaktionseffekt hittades, kvinnor med lägre utbildning uppvisade en högre grad av intensiv gruppidentifikation medan skillnaderna för män inte var lika starkt knutna till utbildning.

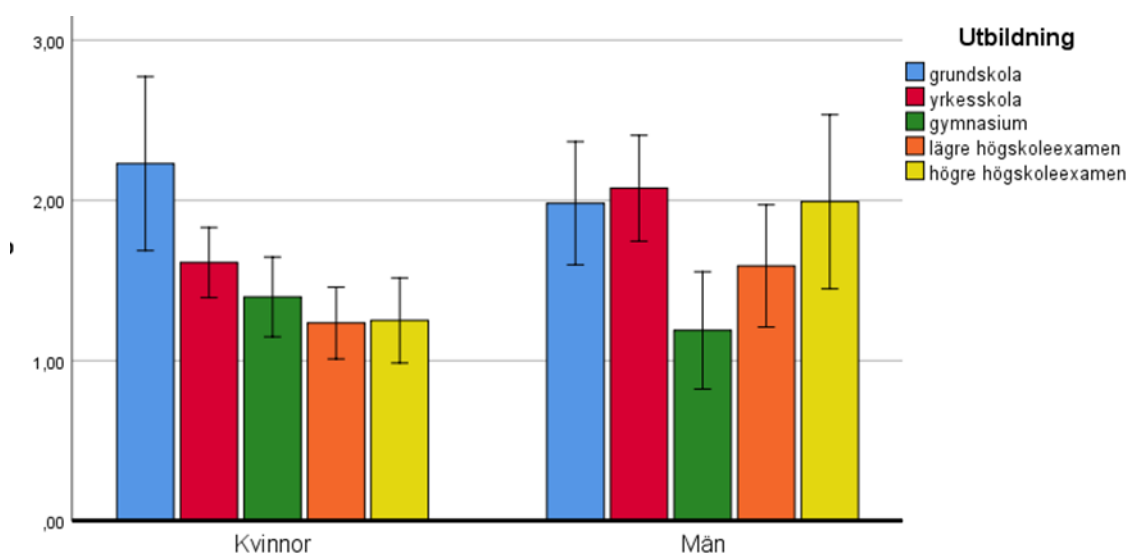
Tabell 5

Resultat av en MANOVA med kön och utbildning som oberoende variabler, ålder som kovariat, samt två skalor som beroende variabler ($N = 289$)

	F	df	$p \leq$	η_p^2	Grupp med högre medeltal
Effekt av kön					
Multivariat analys	15.95	2, 277	.001	.103	
Univariata analyser					
Accepterande attityd till människors olikheter	30.29	1, 278	.001	.098	Kvinnor
Intensiv gruppidentifikation	3.54	"	.061	.013	Män
Effekt av utbildning					
Multivariat analys	3.54	2, 277	.001	.049	
Univariata analyser					
Accepterande attityd till människors olikheter	3.32	1, 278	.011	.046	Grundskola lägst
Intensiv gruppidentifikation	6.32	"	.001	.083	Grundskola högst
Interaktionseffekt av kön x utbildning					
Multivariat analys	2.08	8, 556	.036	.029	
Univariata analyser					
Accepterande attityd till människors olikheter	0.66	4, 278	<i>ns</i>	.009	
Intensiv gruppidentifikation	2.61	"	.036	.036	Se texten

Figur 1. Medeltal för kvinnor och män på skalan som mäter en accepterande attityd till människors olikheter ($N = 298$).

Figur 2. Medeltal för kvinnor och män på skalan som mäter intensiv gruppidentifikation ($N = 298$).

3.3 Kön och åldersgrupp

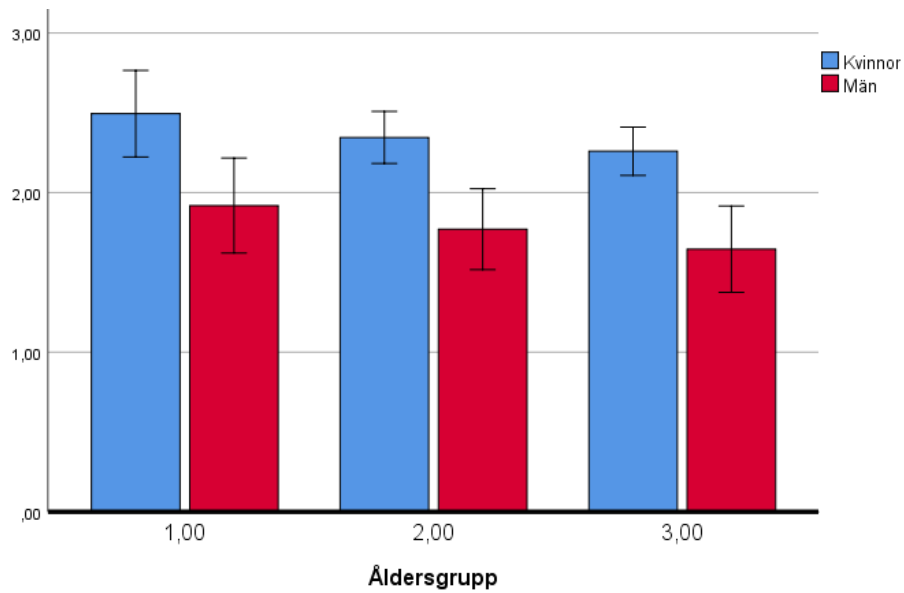
En multivariat variansanalys (MANOVA) utfördes med åldersgrupp som oberoende variabel samt skalorna som mätte accepterande attityd till människors olikheter och intensiv gruppidentifikation som beroende variabler (Tabell 6, Fig. 3 och 4). Den multivariata analysen var signifikant. De univariata analyserna uppvisade signifikanta resultat för intensiv gruppidentifikation. Scheffés test visade att intensiv gruppidentifikation var signifikant lägre för personer som var mellan 21 och 30 år gamla jämfört med sådana som var mellan 31 och 90 år gamla.

Tabell 6

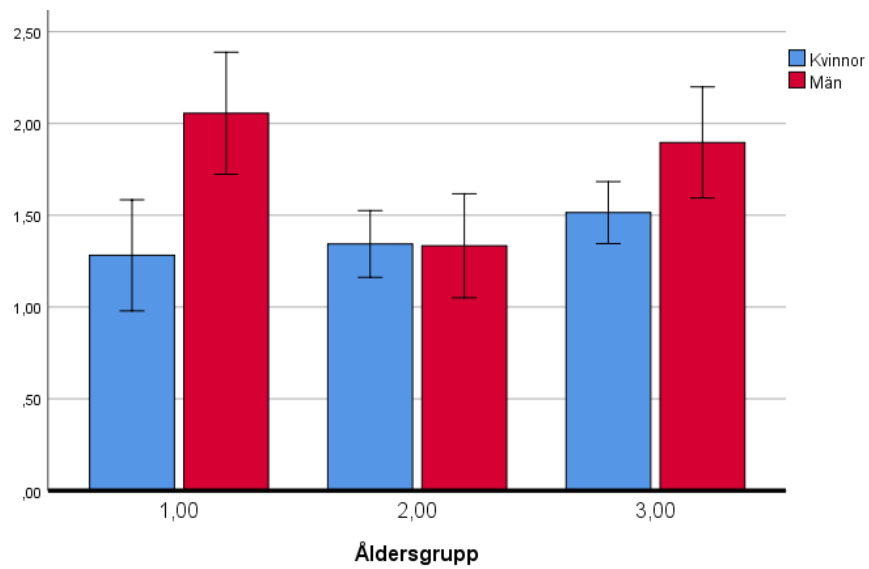
Resultat av en MANOVA med kön och åldersgrupp som oberoende variabler samt två skalor som beroende variabler ($N = 288$).

	<i>F</i>	<i>df</i>	<i>p</i> <	η^2	Gruppkillnader
Effekt av åldersgrupp					
Multivariat analys	2.71	4, 570	.030	.019	
Univariata analyser					
Accepterande attityd till människors olikheter	0.48	2, 285	<i>ns</i>	.003	-
Intensiv gruppidentifikation	3.58	"	.029	.025	(II < III)

Not. Åldersgrupper: I = 16–20 år; II = 21–30 år; III = 31–90 år

Figur 3. Medeltal för kvinnor och män i tre olika åldersgrupper på skalan som mäter en accepterande attityd till människors olikheter ($N = 298$).

Figur 4. Medeltal för kvinnor och män i tre olika åldersgrupper på skalan som mäter intensiv gruppidentifikation ($N = 298$).

4. Diskussion

Syftet med forskningen är att upplysa om hur integrationen i det finska samhället kan skilja sig i upplevelse mellan män och kvinnor. Studien berör könsroller och relevanta skillnader mellan könen, och på hur man i framtiden kan ta dessa skillnader i beaktande beträffande utvecklingen av integrationen i samhället. Fokus ligger också på mångkulturalism som fenomen och på hur kulturell identitet, könsskillnader och attityder till invandrargrupper hänger ihop. Målet med undersökningen är att kunna vägleda i planeringsarbetet för att underlätta välmåendet hos olika befolkningsgrupper som idag bor i Österbotten. Tre grundläggande frågeställningar beträffande accepterande attityd till människors olikheter och intensiv identifiering med den egna gruppen formulerades i början av studien. Den första frågeställningen är om kvinnor har högre acceptans av människors olikheter än männen. Den andra är ifall personer med lägre utbildning uppvisar mera negativa attityder mot mångfald än personer med högre utbildning. Den sista frågeställningen är ifall män har en starkare gruppidentifikation än kvinnor.

4.1 Sammanfattning av resultaten

Korrelationen mellan en accepterande attityd till människors olikheter och en intensiv gruppidentifikation är starkt negativ för både kvinnor och män. Kvinnorna accepterar i signifikant högre grad människors olikheter, medan männen identifierar sig signifikant mer intensivt med den egna gruppen. Personer med endast grundskoleutbildning uppvisar en signifikant mindre accepterande attityd och en högre grad av intensiv gruppidentifikation än personer med en högre utbildningsnivå. Kvinnor med lägre utbildning uppvisar en högre grad av intensiv gruppidentifikation medan skillnaderna för män inte är lika starkt knutna till utbildning. Intensiv gruppidentifikation är signifikant lägre för personer som är mellan 21 och 30 år gamla jämfört med sådana som är mellan 31 och 90 år gamla. En högre utbildningsgrad har ett samband med en mindre intensiv gruppidentifikation och mer accepterande attityder. Kvinnor och personer med en lägre grad av intensiv gruppidentifikation uppvisar också en mer accepterande attityd till människors olikheter.

4.2 Undersökningens implikationer

Integrationsarbetet i Finland kommer fortsättningsvis att vara viktigt i framtiden, därför behövs ytterligare studier kring finländska mäns och kvinnors attityder till mångfald. Gruppidentifiering spelar en viktig roll i integrationsfrågan och dessa resultat kan vara till nytta för att i förebyggande syfte underlätta integrationen i samhället. Denna undersökning är liten men resultatet kan ändå fungera riktgivande för kommande studier.

4.3 Undersökningens begränsningar

Studiens sampel var inte representativt och storleken på samplet var litet vilket gjorde att antalet respondenter per åldersgrupp var litet. Detta försvårar processen att dra någon klar slutsats beträffande resultatet. Männerna skiljde sig signifikant från kvinnorna i resultaten, men på grund av männens lägre deltagarantal (90) jämfört med kvinnornas (208) påverkar även det studiens generaliserbarhet.

4.4 Förslag till fortsatt forskning

Att vidare undersöka sambandet mellan graden av utbildning och en accepterande attityd till människors olikheter skulle bidra till att man i framtiden lättare kan minska på fördomar mot minoritetsgrupper. Även hur attityderna mot minoritetsgrupper skiljer sig mellan könen beroende på utbildning och ålder skulle bidra till en ökad förståelse inom integrationsarbetet. På grund av samplets storlek kan resultatet endast tolkas som riktgivande och en större undersökning av den finländska befolkningen skulle vara till nytta för integrationsarbetet.

Referenser

- Akrami, N., Ekehammar, B., & Araya, T. (2000). Classical and modern racial prejudice: A study of attitudes toward immigrants in Sweden. *European Journal of Social Psychology, 30*, 521–532.
- Berry, J. (1997). Immigration, acculturation, and adaptation. *Applied Psychology: An International Review, 46*, 5–68.
- Berry, J. W., Phinney, J. S., Sam, D. L., & Vedder, P. (2006). Immigrant Youth: Acculturation, Identity, and Adaptation. *Applied Psychology: An International Review, 55*, 303–332
- Bourhis, R., Moise, L. C., Perreault, S., & Senecal, S. (1997). Towards an interactive acculturation model: A social psychological approach. *International Journal of Psychology, 32*, 369–86.
- Cheung, S. Y., & Phillimore, J. (2017). Gender and refugee integration: A quantitative analysis of integration and social policy outcomes. *Journal of Social Policy, 46*, 211–230. doi: 10.1017/S0047279416000775
- Constant, A. F., Kahanec, M., & Zimmermann, K. F. (2009). Attitudes towards immigrants, other integration barriers, and their veracity. *International Journal of Manpower, 30*, 5–14.
- Dahl, G. B., Kotsadam, A., & Rooth, D-O (2018). Does integration change gender attitudes? The effect of randomly assigning women to traditionally male teams. *IZA Discussion Papers, No. 11323, Institute of Labor Economics (IZA), Bonn*.
- Dalgard, O. S., & Thapa, S. B. (2007). Immigration, social integration and mental health in Norway, with focus on gender differences. *Clinical Practice and Epidemiology in Mental Health, 3*, 24. doi: 10.1186/1745-0179-3-24
- Ehrström, E. (2018). Österbotten, Mellersta- och Södra Österbotten. *Arbets- och näringsministeriet*. <https://kotouttaminen.fi/sv/osterbotten-och-sodra-osterbotten>

- Finlands officiella statistik (FOS) (2015): Befolkningsstruktur [e-publikation].
ISSN=1797-5387. Helsinki: Statistikcentralen.
http://www.stat.fi/til/vaerak/2015/01/vaerak_2015_01_2016-09-23_tie_001_sv.html
- Finlands officiella statistik (FOS) (2016). Flyttningsrörelsen [e-publikation]. ISSN=1797-6774. 2016. Helsinki: Statistikcentralen.
http://www.stat.fi/til/muutl/2016/muutl_2016_2017-05-17_tie_001_sv.html
- Finlex (2010). Lagen om främjande av integration (1386) 1 kap. § 3.
- Finnish Advisory Board on Research Integrity (2012). *Responsible conduct of research and procedures for handling allegations of misconduct in Finland*. Helsinki, Finland: Finnish Advisory Board on Research Integrity.
- Heikkilä, E., & Peltonen, S. (2002). *Immigrants and integration in Finland*.
Turku: Migrationsinstitutet.
- Huddleston, T., Bilgili, O., Joki, A-L., & Vankova, Z. (2014).
Migrant Integration Policy Index. <http://www.mipex.eu/finland>
- Jaakkola, M. (2000). Finnish attitudes towards immigrants in 1987-1999. *Yearbook of Population Research in Finland*, 36, 129–161.
- Jasinskaja-Lahti, I., Liebkind, K., Horenczyk, G., & Schmitz, B. (2003). The interactive nature of acculturation: Perceived discrimination, acculturation attitudes and stress among young ethnic repatriates in Finland, Israel and Germany. *International Journal of Intercultural Relations*, 27, 79–97.
- Keskinen, S. (2011). Troublesome differences—dealing with gendered violence, ethnicity, and ‘race’ in the Finnish welfare state. *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention*, 12, 153-172. doi:10.1080/14043858.2011.622075

- Mahfud, Y., Badea, C., Verkuyten, M., & Reynolds, K. (2017). Multiculturalism and attitudes toward immigrants: The impact of perceived cultural distance. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 1–14. doi: 10.1177/0022022117730828
- Migrationsverket (2017). Statistik för 2017: Betydligt färre asylsökande än föregående åren – drygt 2 100 asylsökande lämnade in en första ansökan.
https://migri.fi/sv/artikkeli/-/asset_publisher/vuoden-2017-tilastot-turvapaikanhakijoita-selvasti-edellisvuosia-vahemman-ensimmaisens-hakemuksens-jatti-reilut-2-100-hakijaa.
- Nshom, E., & Croucher, S. M. (2018). Acculturation preferences towards immigrants: Age and gender differences among Finnish adolescents. *International Journal of Intercultural Relations*, 65, 51–60.
- O'Rourke, K. H. & Sinnott, R. (2006). The determinants of individual attitudes towards immigration. *European Journal of Political Economy*, 22, 838–861.
- Pettigrew, T. F. & Meertens, R. W. (1995). Subtle and blatant prejudice in Western Europe. *European Journal of Social Psychology*, 25, 57–75.
- Phelps, J., Eilertsen, D. E., Türken, S., & Ommundsen, R. (2011). Integrating immigrant minorities: Developing a scale to measure majority members' attitudes toward their own proactive efforts. *Scandinavian Journal of Psychology*, 52, 404–410.
- Pitkänen, P. & Kouki, S. (2002). Meeting foreign cultures: A survey of the attitudes of Finnish authorities towards immigrants and immigration. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 2, 103–118. doi: 10.1080/13691830120103958
- Sjölin, M. (2018). En bra start i Österbotten. *Österbottens förbund*.
<https://www.obotnia.fi/finansiering/forbundets-egna-projekt/en-bra-start-i-osterbotten/>
- Thapa, S. B. & Hauff, E. (2005). Gender differences in factors associated with psychological distress among immigrants from low- and middle-income countries: Findings from the Oslo Health Study. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology* 40, 78–84. doi: 10.1007/s00127-005-0855-8

Yogeeswaran, K. & Dasgupta, N. (2014). The devil is in the details: Abstract versus concrete construals of multiculturalism differentially impact intergroup relations. *Journal of Personality and Social Psychology*, 106, 772–789.

Vörå kommun (2016). EU- projektet En bra start i Österbotten.
<https://www.vora.fi/invandring-och-integration/flyktingbyran/eu-projekt>

Wahlbeck, Ö. (2003). Mångkulturalism i Finland – en kritisk litteraturöversikt.
Ekonomisk-statsvetenskapliga fakulteten vid Åbo Akademi. Sociologi. Ser. A:532.

World Medical Association (2013). Declaration of Helsinki: Ethical principles for medical research involving human subjects. *JAMA*, 310, 2191–2194.